

«Ξαφνικά πέρσι το καλοκαίρι»

ΕΝΩ το Σατιρικό και το Ένα έχουν ανεβάσει αρκετά έργα του Τέννεση Ουίλλιαμς στο ΘΟΚ, αν δεν κάνω λάθος, δεν παίχτηκε ποτέ έργο του. Τώρα ο Ανδρέας Μαργαγκός σκηνοθετεί το «Ξαφνικά πέρσι το καλοκαίρι» στη Νέα Σκηνή. Πιστεύω πως αυτό το έργο διαφέρει αισθητά από τα άλλα έργα του συγγραφέα και η διαφορετικότητα αυτή γίνεται αντιληπτή από την ανάγνωση. Αν το «Λεωφορείο ο πόθος», «Ο Ορφέας στον Άδη», το «Καλοκαίρι και καταχνιά» κ.ά. ξυπνούν στον αναγνώστη τους όνειρα θεατρικά και μεγάλη περιέργεια να τα δει πραγματοποιημένα στη σκηνή, αν πριν από κάθε παράσταση του «Λεωφορείου ο πόθος» ο θεατής (όσες παραστάσεις και να έχει δει) αναρωτιέται πώς θα είναι αυτή η Μπλάνς και αυτός ο Κοβάλσκι, με το «Ξαφνικά πέρσι το καλοκαίρι» δε συμβαίνει τίποτα παρόμοιο. Το έργο εξαντλείται μέσα στο λόγο του, σαν να μην εγκυμονεί τη μέλλουσα σκηνική του ζωή. Συνήθως η γραφή του Τέννεση Ουίλλιαμς μοιάζει με παρτιτούρα μιας θεατρικής παράστασης, όπου οι κινήσεις, οι παύσεις, τα φιλιά, οι βίαιες συγκρούσεις των ηρώων του, σημαίνουν όχι λιγότερα από τις λέξεις. Αλλά το «Ξαφνικά πέρσι το καλοκαίρι» δεν παρέχει κανένα από τα πιο πάνω σημαίνοντα συνθετικά, παρά μόνο λέξεις. Το έργο από άκρη σε άκρη είναι γεμάτο από έναν αγώνα λόγου, με την έννοια του αρχαίου δράματος. Δύο γυναίκες, δύο απόψεις, δύο αναμνήσεις, δύο αλήθειες, συγκρούονται σ' αυτό τον αγώνα. Το αντικείμενο των δύο λόγων είναι ταυτόχρονα και το τρόπαιο του αγώνα. Πρόκειται για το νεκρό Σεμπάστιαν. Οι δύο ασυμβίβαστες εκδοχές της ζωής του οποίου στοχεύουν στην ανάστασή του όπως τον έβλεπαν ή ήθελαν να βλέπουν η μητέρα του Βαίολετ Βέναμπλ και η νεαρή Κάθρην Χόλλυ. Η πάλι, όπου ο νεαρός είναι το τρόπαιο, παραπέμπει ξανά στην ελληνική αρχαιότητα. Αν το νεκρό σώμα θα το πάρει η αντίπαλος πλευρά, θα το ατιμάσει, αν μείνει στα χέρια των «δικών» του, θα ταφεί με τιμές ήρωα και θα εξαγνιστεί. Αυτό προσπαθεί να κάνει η κυρία Βέναμπλ, να εξαγνίσει την εικόνα του νεκρού γιου επιβάλλοντας τη δική της εκδοχή, φτιάχνοντας ξανά το διπλό οικογενειακό πορτραίτο μητέρας-γιου μέσα στο οποίο μόνο θέλει να υπάρχει η ίδια. Η Κάθρην Χόλλυ θα σωθεί μόνο αν ο λόγος της θεωρηθεί αληθινός, αλλά αυτό σημαίνει ότι η μορφή του Σεμπάστιαν συναθροίζεται από πόθο, όραμα, αίμα, βία. Η ισορροπία που απαιτεί ένα έργο —αγώνας επιτυγχάνεται και με το συμβολικό κριτή— «άξονα», τον ψυχίατρο Κούκροβιτς—«Σούγκαρ». Η δράση απουσιάζει ή μάλλον δίνεται αναδρομικά μέσα από το λόγο. Οι δύο κεντρικές ηρώ-

ίδες δεν είναι χαρακτήρες αλλά πτυχές της προσωπικότητας του Σεμπάστιαν, η θύτης-μητέρα, που τον κάνει θύμα, και το θύμα-Κάθρην που τον κάνει θύτη. Το θέμα της ομοφυλοφιλίας δίνεται μέσα από φωναχτούς συμβολισμούς. Ο κήπος του Σεμπάστιαν είναι γεμάτος από σαρκοβόρα φυτά. Γίνεται αναφορά στα αρπακτικά πουλιά που τρώνε τις νεογέννητες χελώνες, το ίδιο το σώμα του Σεμπάστιαν διαμελίζεται και καταβροχθίζεται ως άλλος Διόνυσος Ζαγρεύς από το επαναστατημένο πλήθος.

Αναλώθηκα στην αναφορά στο κείμενο ακριβώς για το λόγο ότι το «Ξαφνικά πέρσι το καλοκαίρι» και σε μορφή παράστασης είναι πρώτ' απ' όλα η από σκηνής απόδοση του κειμένου. Ο Ανδρέας Μαργαγκός ανεβάζει το έργο στατικά, με μετωπική τοποθέτηση των μορφών προς το κοινό, έτσι που λόγος να φτάνει ανεμπόδιστα στο στόχο του. Η σκηνική εικόνα διατηρεί την ισορροπία του κειμένου με τις «αντίπαλες» πρωταγωνίστριες στις δύο πλευρές του χώρου, με τα δευτερεύοντα πρόσωπα να παρατηρούν από τη δεύτερη γραμμή και τον «κριτή» να κρίνεται σαν εκκρεμές μεταξύ των δύο. Ελάχιστα τα στοιχεία της «οφθαλμοφανούς» σκηνοθεσίας. Τέτοια σκηνοθετική στάση όμως έχει παρενέργειες. Λίγες μόνο ημέρες μετά την πρεμιέρα αισθάνομαι την παράσταση να εξαιμίζεται από τη μνήμη παραχωρώντας τη θέση της στην προϋπάρχουσα γνώση του κειμένου. Δε διακρίνεται σκηνοθετική οργανωτική ιδέα στο συντονισμό μεταξύ εικαστικού (Έλενα Κατσούρη) και μουσικού (Ανδρέας Γιωργαλλής) συντελεστών της παράστασης, οι προτάσεις των οποίων δε στερούνταν ενδιαφέροντος, αλλά δεν ενώνονταν σ' ένα αισθητικό μοτίβο. Ίσως θα έπρεπε να ψάξουμε την ταυτότητα της παράστασης στις δύο κεντρικές ερμηνείες. Η Πόπη Αβραάμ και η Χριστιάνα Λάρκου έντονες, νευρώδεις, έπαιζαν σκληρά, αποφασιστικά προς τα έξω, σαν να γνώριζαν τις σκοτεινές αλήθειες του Τέννεση Ουίλλιαμς καλύτερα από τον ίδιο. ●

Μετάφραση: Μάριος Πλωρίτης
Σκηνοθεσία: Ανδρέας Μαργαγκός
Σκηνικά-Κοστούμια: Έλενα Κατσούρη
Μουσική: Ανδρέας Γεωργαλλής
Φωτισμοί: Γιώργος Κουκουμάς
Παίζουν: Πόπη Αβραάμ, Χριστόφορος Χριστοφόρου, Μήδεια Χάννα, Χριστίνα Λάρκου, Γιάννα Λευκάτη, Έλενα Παπαδοπούλου, Σώτος Σταυράκης